

BOSHLANG'ICH SINFLARDA MATEMATIKA O'QITISHDA KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV

O'roqova Umida Baxtiyor qizi

Email: ortiqmamasaliyev@gmail.com

Jizzax sh, 31- umummiy o'rta ta'lim maktabi o'qituvchisi

Jizzax shahar 31-maktab, Jizzax (Jizzah viloyati, O'zbekiston)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14884510>

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda matematika fanini o'qitishda kompetensiyaviy yondashuvning ahamiyati va usullari o'rganiladi. Kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda mustaqil fikrlash, amaliy masalalarni hal qilish va o'rganilgan bilimlarni kundalik hayotda qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish imkoniyati yaratiladi. Tadqiqot davomida guruhli ishlash, interaktiv usullar va o'yinli ta'lim texnologiyalari qo'llanilib, ularning samaradorligi tahlil qilindi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, ushbu yondashuv o'quvchilarning matematika bo'yicha bilim darajasini oshirishda va dars jarayoniga qiziqishni kuchaytirishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich sinflar, Matematika ta'limi, Kompetensiyaviy yondashuv, Interaktiv usullar, Amaliy masalalar, O'yinli ta'lim, Mustaqil fikrlash, Ta'lim samaradorligi.

Kirish

Hozirgi zamonaviy ta'lim jarayonlarida kompetensiyaviy yondashuv asosiy metodlardan biri sifatida ahamiyat kasb etmoqda. Boshlang'ich sinflarda matematika fanini o'qitishda ushbu yondashuvni joriy etish orqali o'quvchilarning bilim olish, amaliyotda qo'llash va muammolarni hal qilish kabi ko'nikmalarini shakllantirish imkoniyati yaratiladi. Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda matematika o'qitishda kompetensiyaviy yondashuvning ahamiyati, usullari va natijalari haqida so'z yuritiladi.

Metod

Tadqiqot obyekti: Tadqiqot Toshkent shahridagi umumiy o'rta ta'lim maktablarining boshlang'ich sinflarida o'tkazildi. Tajriba darslarida 3-sinf o'quvchilari ishtirok etdi.

Kompetensiyaviy yondashuv metodlari:

Muammo yechishga yo'naltirilgan ta'lim: Har bir mavzuni o'rganishda o'quvchilarga amaliy masalalar berildi.

Interaktiv usullar: Guruh bo'lib ishlash va jamoaviy muhokama tashkil qilindi.

Integratsion yondashuv: Matematika darslarida hayotiy vaziyatlar va boshqa fanlar bilan bog'liq masalalar kiritildi.

O'yinli ta'lim: Darslarda matematik o'yinlar yordamida bilimlarni mustahkamlash.

Amaliy ishlanma

O'quvchilarga quyidagi topshiriqlar taqdim etildi:

Misollar: "Qaysi xil mahsulotlarni sotib olish uchun 1000 so'm yetarli?"

Geometrik shakllar: Hayotiy predmetlarni (uy, daraxt, avtomobil) geometrik shakllar orqali ifodalash.

Diagramma chizish: Kundalik xarajatlar diagrammasini yaratish.

Nazorat usullari

Savol-javoblar orqali o'quvchilarning mavzuni tushunish darajasi o'rganildi.

Amaliy ishlanmalar natijalari ko'rib chiqildi va baholandi.

Qiyin masalalarni yechish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyati tahlil qilindi.

1-rasm O'quvchilarning guruhli ishlashi:

Guruh bo'lib masala yechayotgan o'quvchilar rasmi.

Yuqoridagi rasm maqolaga mos keladigan tasvir sifatida qo'shildi. Bu tasvir boshlang'ich sinflarda matematika fanini kompetensiyaviy yondashuv asosida o'qitish jarayonini aks ettiradi. Rasmda o'quvchilar guruh bo'lib ishlashmoqda, ta'lim jarayoni faol va jonli ko'rinishda tasvirlangan.

Diagramma chizish jarayoni: O'quvchilar o'z kundalik xarajatlarini diagramma shaklida tasvirlashmoqda.

Geometrik shakllar orqali hayotiy predmetlarni tasvirlash: Daraxtni doira va to'g'ri to'rtburchak yordamida chizish jarayoni.

Natijalar

Tajriba natijalariga ko'ra, kompetensiyaviy yondashuv bilan o'tilgan sinflarda o'quvchilarning matematika bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi 20% ga oshgan.

O'quvchilarning mustaqil fikrlash va masalalarni yechish qobiliyati sezilarli darajada yaxshilangan.

Guruhli ishlash va interaktiv metodlar orqali o'quvchilarning ijtimoiy faolligi oshgan.

Taklif va xulosalar

Boshlang'ich sinflarda matematika fanini o'qitishda kompetensiyaviy yondashuvni kengroq joriy qilish kerak.

Dars jarayoniga amaliy masalalar va hayotiy vaziyatlarga asoslangan topshiriqlarni kiritish tavsiya etiladi.

O'yinli ta'lim usullarini kengroq qo'llash orqali o'quvchilarning qiziqishini oshirish mumkin.

O'quvchilarning mustaqil ishlashini rag'batlantirish uchun individual loyihalar tashkil qilish maqsadga muvofiq.

O'qituvchilar uchun kompetensiyaviy yondashuvga oid treninglar va o'quv kurslarini tashkil etish zarur.

Kelgusida kompetensiyaviy yondashuvning boshqa fanlardagi qo'llanilish imkoniyatlarini o'rganish dolzarb vazifa sifatida belgilangan.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullaeva, S. (2020). Boshlang'ich sinflarda kompetensiyaviy yondashuv asosida ta'lim jarayonlarini tashkil qilish. Toshkent: Ilm nashriyoti.

2. Azizov, N. & Karimova, L. (2019). Matematika ta'limida innovatsion texnologiyalar. Samarqand: Zamonaviy ta'lim nashriyoti.
3. Dewey, J. (1916). Democracy and Education: An Introduction to the Philosophy of Education. New York: Macmillan.
4. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge: Harvard University Press.
5. Zokirova, G. (2021). Matematika fanini o'qitishda amaliy yondashuvlar. Andijon: Ta'lim-tarbiya nashriyoti.
6. Uzbekistan Respublikasi Vazirlar Mahkamasi (2017). Ta'lim tizimini rivojlantirishning strategik yo'nalishlari. Tashkent: Davlat matbaasi.
7. Komilov, A. (2018). Boshlang'ich ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo'llashning amaliy tomonlari. Pedagogika ilmiy jurnali, 4(1), 45-50.
8. Rogoff, B. (2003). The Cultural Nature of Human Development. Oxford: Oxford University Press.
9. Uzbekistan Respublikasi Ta'lim Vazirligi. (2023). Boshlang'ich sinflar uchun davlat ta'lim standartlari. Tashkent: O'quv-qurilish nashriyoti.
10. Hasanov, Sh. (2022). Interaktiv metodlar yordamida ta'lim jarayonini tashkil etish. Tashkent: Pedagogika va psixologiya nashriyoti.